

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polt.

List za šolo in dom.

Veljá
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List II.

V Ljubljani 1. junija 1872.

Tečaj XII.

T I Č A.

Škerjanec.

Vselej prvi v zraku pojem,
Ko zelenje spušča se,
Ko so jasna že nebesa,
Kedar kmet na polje grè.
Solnca zló se veselím,
Hvalne pesmice drobím.

Vrabec.

Lépo peti res ne morem,
Tud' napraljen sem prostó,
Med ljudmí prijatlov nimam,
Dečki me preganjajo.
Vendar rad bi vedno pel,
Ker sem živ in ves vesel.

Naravno podučevanje.

Podučevanje naj bode pred vsem drugim naravno. Ta pridevek je sicer kratek, pa je zelo važen, kajti že pred sto in sto leti je veljal toliko, kakor veljá danes. Amos Komenski je pri vseh svojih pedagogičnih vodilih povdarjal, da naj bode vse podučevanje naravno. Pestaloci je podlago k dobremu podučevanju stavił s tem, da je podučeval naravno. Kako pa naj se podučuje, da se podučuje naravno? to je važno vprašanje. Stara ljudstva so tudi podučevala, toda vse svoje podučevanje stavila so le na skušnjo. Mladi podučevali so tako, kakor so to pri starih videli in slišali. V novejšem času jelo se je misliti na to, kako bi se naravno podučevalo, t. j. da bi se učitelj zavedal pri podučevanju. Odgojnik in učitelj mora vedeti, da je pedagogika samostalna vednost, ki se opira na vednosti o telesu in duši človeški.

Da se pa vstanoví naravno podučevanje, postaviti morajo se glavna načela za pedagogiko, ki se ne ravna le po skušnji, temuč po postavah človeškega in sploh naravnega življenja. Ozirati mora se na otroško

življenje pri raznih narodih in stanovih, na razne razmere staršev in sploh na vse, kar sega v okrožje otroškega življenja. Imamo mnogo pedagogičnih knjig, a popolne knjige o otroški naravi (Kinderkunde) še nimamo, akoravno imamo pred sabo lepe Fröbelnove rasprave o otroškem življenji.

Pedagogijsko pravilo pravi: „Odgojaj otroka, da bode v vseh rečeh krepek in samostalen!“ To pravilo velja že davno, toda le na podlagi britkihkušenj, ne pa po tem, da bi se bil kdo prizadeval otroško naravo popolnoma poznavati. Ljudstvo se je davno že podučevalo v šolah, toda, kako je to, da ni bilo do sedaj in še sedaj ni sposobno, da bi svojo nalogo in stopinjo v državi moglo prav razumeti. Časi se vedno spreminjajo, in bolj ko kedaj, je treba sedaj, da se v ljudski šoli izreja ljudstvo za sedanji duh časa, kateri nikdar ne miruje, temuč pušča za seboj vse, ki niso marljivi in ne razumevajo njegove naloge. Sedanja šola mora v prvi versti vzrejati mladost, ki vé samostalno misliti in delati. Samostalno mišljenje in dejanje človeka žlahtni in postavlja v pravo stopinjo moštva in značaja. Samo po sebi se razume, da se mladini morajo pri tem tudi vcepiti prava pravna vodila. Posebno je pri ženski mladosti treba paziti, da se ne vzreja enostransko, temuč v duhu terdnega, neomahljivega, pobožnega značaja. Odkritoserčni (nehlinjeni) pobožni značaj je prvi pogoj pri vsaki, posebno pa še pri ženski odreji.

K naravnemu podučevanju šteje se tudi to, da naj bode podučevanje soglasno (harmonično), t. j. tako, kakoršno je vse naravi. Tù pa tam vidimo ljudi, ki so se v mladosti mnogo učili, pa vendar pozneje o priučenem ne znajo gospodariti, ker njihovo delovanje se nikakor ne vjema z njihovimi vednostimi. Vzrok temu je enostransko podučevanje, ktero se ni opiralo na pravo dušno zavednost. Človek je že po naravi tak, da ga naj več občutki vlečejo k temu ali unemu dejanju, tedaj se naša dejanja naj več ravna po naših mislih in domišljijah. Naloga ljudske šole je tedaj, da ne zbujale duha, temuč tudi serce, in ne le vednost, temuč tudi ljubezen do kake reči. Podučevanje mora tedaj vsega človeka — po vseh njenih zmožnostih — obsegati in obdelovati, potem more se reči, da je naravno.

Dragi učitelji, prevdariti, kaj pomenja beseda „n a r a v n o“, in ravnajte se pri podučevanju in vzrejevanju n a r a v n o; kmali videli bode lep sad in v bližji že splošne lepe pridelke!

P.

Kmečki stan in šolska omika.

Med prostim ljudstvom sliši se še vedno kriva misel, da kmetu ni treba veliko šolskega poduka, da je dovolj, da le zna brati in za silo

pisati. Vidi pa se, da ta misel dan danes nič več ne velja, in da tudi nima nikakoršne podlage. Spominjamo se, kaj smo o tem brali v „Slov. Gosp.“ l. 1867, št. 23, in zdi se nam vredno, da tu posnamemo nekaj iz spisa „o pravem kmetu“. Tu g. T. pravi: „Mnoge druge stvari bi se še lahko navedle, ktere so potrebne pravemu kmetu; hočem vendar le samo edno pridjati, kar je posebno v današnjih časih neogiblivo potrebno, t. j. dobra šolska omika in izobraženje uma. Dokler je bil kmet neveden in sirov, bil je potlačen, ubog, zaničevan. Odreja in omika ste ga vendar tudi v mnogih straneh osvobodile. Vpeljanje ljudskih šol, v katerih se vsi otroci jim primernih stvari učijo, je ravno za kmetički stan neizmerna dobrota postalo, in ga je povzdignilo v ednako ravnopravnost z drugimi bolj čislanimi stanovi. Sicer še dan denašnji mnogi mislijo, da se ni potrebno niti mnogo učiti, niti mnogo znati, če kdo hoče samo kmet biti; pa mnogo je vendar v tem, kake si ti ljudje mislijo kmete. Res mnogo ni potrebno omike in uma pri delu, ktero tudi lahko vsaka mašina opravlja; kteri vendar samo tako dela, tudi ni pravi kmet; in kteri nič dalje ne vé in ne dela, kot samo vse po stari navadi, ta v današnjih časih ne more napredovati in skorej tudi ne obstati. Kakor je delal oče in dedek, je znabiti prek in prek zadosti bilo za one čase; naši časi so vendar celó drugi, in zahtevajo zatoraj tudi mnogo več od gospodarja in obrtnika.

Kteri tega ne veruje, naj pogleda na velik napredek, kterega je činilo gospodarstvo v zadnjih stoletjih. Hočemo ga v kratkem navesti: Razširilo se je sploh sejanje krompirja, kteri mnogo milijonov ljudi hrani; vpeljala se je živinoreja v hlevih z deteljo, sejanje bele in rumene pese (burgunške repe, Runkelrübe), po čemur se je živinoreja za dve tretjini pomnožila; iznašli so se lajši in boljši plugi, brane; napravile so se mašine, s kterimi se mlati, seje, kosi, in še mnoge druge gospodarstvu zelo hasnovite mašine, po kterih se ne odstranijo samo mnogi in veliki stroški, temuč se tudi olajša poljedelstvo; napeljeva se voda iz mnogega zemljišča po odtokih, in se tako pridobi mnogo zemlje za obdelovanje; zboljšala so se gnojlišča in sploh pripravljanje gnoja; rabi se nov zelo hasnovit gnoj: koščena moka, gvano itd., po kterem so se pridelki poljedelstva zelo pobiljšali in pomnožili; vpeljalo se je sejanje novih zelo hasnovitih gospodarskih stvari, p. tobaka, mela; povzdignila se je sviloreja; zboljšala živinoreja, bčelarstvo in mnogo drugih stvari. Moramo res po pravici reči, da skoraj ni oddelka v gospodarstvu, v kterem se ni posredno ali neposredno zelo napredovalo.

Od kod pa dojdejo in so došli vsi ti napredki? Gotovo ne iz nevednosti, nemislečnosti in da se je držalo starega kopita; temuč iz pre-mišljevanja, prevdarjanja in dobrega spoznanja!

Ob času naših dedov in prededov je kmet lahko dobro živel, brez da bi se bil mnogo učil. Poljedelstvo je še bilo sploh v zibki; zemljišča so se dobivala še jako dober kup; obresti najemnine, plačila težakov in sploh potreboče so bile še zelo male. To je sedaj vse drugače; cena zemljišč in težakov plačila so trikrat več. Iz vsega tega sledi, da gospodar mora trikrat več pridelati, če hoče izhajati. Mora si zatoraj vsak gospodar prizadevati, da si, kar le mogoče, malo stroškov dela, in kakor le more, za obilno žetev skrbi. Pri tem pa je potrebno mnogo premišljevat, opazovati in prerajtovati, da, gotovo veliko več, kakor je to treba marsikteremu delavcu v fabrikah ali obertniku. — Tako mora pravi kmet pred vsem drugim dobro znati, kaka perst se nahaja na njegovem zemljišču, da potem presoditi more, kaka zelišča na njem naj bolj rastejo. Potem še le presoditi zamore, kako ga obdelavati, gnojiti in kaka zelišča na njem poredoma sejati. Vsak kraj ima tudi svoje posebne sposobnosti, to pa se mora dobro znati, če hočeš mnogo dobička pridelati; tudi vsako zelišče ima svoje posebne potrebe, in prinaša samo tedaj mnogo dobička, kedar se one dobro spoznajo in se po njih ravna.

Pravi kmet dobro vé, da si vso gospodarstvo naj bolj povzdigne, če si priskrbi mnoge krme in izredi mnoge živine. Mnogo krme daje mnogo gnoja, gnoj pa je prava moč vsega kmetovanja.

Starokopitneži so še zmirom zadovoljni s slabo krmo, s zločestimi travniki, pašami in s praho. Pretehtajoči kmet pa skoro spozná, da si na njivi, na katero vseje detelje, pese in kuruze za kermo, več senine vrednosti pridelal, kot na jednako velikem travniku, in da si zatoraj tudi v razmeri več živine redi in več gnoja napravi. — On računa, — in to je prva skušnja dobrega in umnega gospodarja. Brez računenja, merenja, vaganja se ne more dobro opazovati, se ne more na tanko pogledati v gospodarske potrebe. Če kmet začne računati, mora gotovo tudi začeti segati po napredku v gospodarstvu, in ga mora rabiti v svojo korist. Staro kopito nima večega neprijatelja, in vpeljanje novih stvari nima boljšega in zaneslivejšega prijatelja in skušnje kakor računenje. Ako si kmet izračuna, da si z boljšim plugom svojo delo hitreje in bolj opravi, in toraj toliko in toliko časa in delavnih moči prihrani, si ga bode naskoro kupil, kajti se mu stroški za njega v kratkem povernejo. On si bo v kratkem izrajtal, da mu denarji morajo dobre obresti prinašati, s kterimi si je popravil gnojišče, kupil mavca, različnega dobrega orodja ali dobrih gospodarskih knjig in časnikov.

Sicer kmet navadno ne bere rad, nima tudi mnogo časa za to; prosto urico vendar za to vsak lahko najde, če le hoče; in človek, kteri pretehtovati vé, gre tudi rad dalje po tej poti, da si priskrbi nekoliko poduka in zvé skušnje drugih.

K vsemu temu je vendar pred vsem drugim potrebna dobra šolska omika; ona je silna moč, která še le čini, da kmet umeje svoj posel (svoje delovanje). — Ravno kakor mora priti fant, kteri hoče biti obertnik, k dobremu mojstru za učenca, ravno tako bi morali stopiti fantje, kteri hočejo biti dobri gospodarji, v šolo k dobrim gospodarjem; in ko bi se pri tem že bili nekoliko naučili, bi še morali potovati, da vidijo, kako se tudi dela v drugih krajih in pri drugih umnih gospodarjih; in tako dobro skušeni bi se še le morali vernoti na svoje posestvo. Bogati kmetički sini bi pa tudi morali obiskovati dobre kmetičke šole, v kterih bi se naučili za celo svoje življenje naj koristnejših stvari. Tukaj se še le učijo svoj pravi poklic dobro poznati; tukaj si prilastijo potrebnih naravnih znanost, in se naučijo po svojem opazovanju vsa važna zboljšanja in napredke v gospodarstvu in kako te rabiti.

Če pa kmetički sin takih šol ne more obiskovati, naj bere marljivo v veliki knjigi narave; naj opazuje mnogovrstno in čudežno bitje in življenje narave, která bo njegova delavnica. Previden mladeneč kmečki bo vse žile napenjal, da postane pravi kmet, ker pravi kmet je previden, svoboden in srečen mož.“

Jeza, čmernost ali nevolja.

„Ne, učitelj bi jaz ne bil, ker ubogi učitelji se morajo preveč jeziti“, tako se navadno sliši, kedar se meni o šoli. Resnica, da si večina ljudstva učitelja brez jeze misliti ne more, kot vojaka brez berk, je tako znana, kot so berači povsod. Da so se učitelji nekdanj jezili, in da se še vedno jezé, je žalibog! le preresnično; ali se pa učitelji tudi morajo jeziti, je pa drugo vprašanje. Ako že Lessing pravi: „Ni ga človeka da bi moral“, potem smemo reči: „Ni ga učitelja da bi se moral jeziti!“ Ako se pa vse eno jezi, tedaj ne škoduje to le njemu, ampak tudi učencem. Zato se nam zdi potrebno, da premislimo naj prej, kaj je jeza in kako škoda ona učiteljevi delavnosti napravlja, in kteri so naj bolje obvarovalni pomočki zoper jezo.

Jeza je oni mučiveni in britki občutek čez stvari, ktere našemu mnenju nasprotujejo, ktere pa spremeniti ne moremo, je nevolja čez vse hudo, ktero nas zadene po lastni ali ptuji krivdi, zmešana s hudobno mislijo, začetniku nevolje krivico storiti. Jeznega in čmernega imenujemo človeka, ktereга nejevolja in čmernost, razdražljivost in občutljivost tako nadvladajo, da se zamore jeziti tudi za najmanjšo malenkost, za pičico v steni in muho na stropu. Tako neprijetno stanje izvira dostikrat iz velike slabosti in telesne bolehnosti. Mislimo, da je le prav malo takih v učiteljskem stanu, kteri bi ne bili več ali manj časa zdihovali in ter-

peli pod jarmom zelene jeze; ja, jeza je tako rekoč karakteristična bolezen učiteljev. Od kod pa izvira ta žalostna pravica našega stanu? —

Učitelji smo prav za prav obsojeni, da se moramo dan za dnevom bojevati s pregreški, neumnostjo in strastmi onih, pri katerih razum in pamet še svoje pravice nista dosegla. Znano pa je, da kolikor bolj telo in duh terpita in se trudita, toliko bolj je človek k jezi in nevolji nagnjen. Da pa ravno učitelji telesno in duševno malo ne terpimo in se ne trudimo, je gotovo znano slehernemu, kateri je kedaj polukal v šolsko sobo. Dasiravno se pa nam pod temi razmerami učiteljeva jeza zdi razložljiva in odpustljiva, je vendar vselej jako nevarna in škodljiva, kajti ona gotovo zdravju škoduje, in vsled tega tudi delavnosti učiteljevi. Kdo bode tajil, da ima pokvarjena harmonija dušnega življenja velik vpliv na telesni organizem? Ali mar ne vzročijo silne in naglo delavne ali dolgo čas trajajoče strasti neizrečeno moč na ves organizem? Jeza razodeva posebno svojo moč in vpliv na zistemo kerganja ali odločevanje žolca, napravlja žolčno vročico, in donaša drugim sokom tvorilno lastnost. Plemeniti namen „harmonične izobraženosti“ doseči se le more, ako učitelj s čvrsto, krepko in terdno stanovitnostjo, z veselo resnobnostjo in s premišljenim mirom v krogu svojih učencev dela! Kdor pa z oslabiljeno močjo in oblačno dušo dela, kdor je pri neizostalih slabostih in prenatrženosti mladine precej nepoterpežljiv, kdor pri nezadostivnem (znabiti prenapetem) zahtevanju bodi si pri učenju ali obnašanju svojega duha precej razdraženega čuti, kdor pri potrebnem kaznovanju lahko-miselnosti in hudobnosti čez hudo jezo gospodovati ne more: ta je daleč od ideala, kateri nam učiteljem kaj prijazno nasproti migljá.

Blagodušnost in značajnost, napeljevanje volje na večno pravo in dobro pa se ne doseže, ako učenci tudi v vednostih in znanostih še tako napredujejo. Nježno otroško serce odprè se kaj rado ogrevajočim solničnim žarkom dobrohotne ljubezni, zaprè pa se pred merzlo in pokončujočo nevihto jeze in nevolje. Ali pa jeza nikakoršnega naravnstvenega trenutka nima? — Znano je, da po kaki stvari zadobimo po zavesti kako neprijetno misel, po tej pa se oživi zoperni čut, iz katerega pride želja, se stvari, ktera je vzrok razdraženosti in serditosti, znebiti (kajti sverh želje je odstraniti vse hudo, obvarovati se storjene krivice in ohraniti lastno blagostanje), in tako postane potem človek jezen, kar pa še nikakor ni prepovedano, dokler še v mejah zmernosti ostane. Kdor pa se jezi, in namesto da bi s premišljeno silo stvar odvrčal, ktera mu je neprijetne občutke oživila, pa se je terdno oklene, in jo dostikrat ponavlja, ter se nekako zadovoljnega čuti in v kaznovanju pravičnosti zadostuje, kaznuje se naj bolj sam. Kakor je tedaj pravična in modra

jeza po okoliščinah lahko zapovedana dolžnost, je strastno hudovanje kot bolna in povečena jeza vselej zaveržljivi pokončevalec našega blagostanja, — sovražnik naše delavnosti!

(Konec prih.)

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

32. Malokteri narod ima v primeri toliko pa lepih molitevnihi bukev, kolikor jih ima pobožni narod slovenski. Torej je želel Metelko, da bi dajale se mu v roke tudi bukve, ki bi budile ga k duhovnemu premišljevanju, svést si, da bi kerščanske dolžnosti tim bolj spolnovale se v djanji, čim bolj bi se premišljevale v sercu. Na to je merilo že njegovo „Sercé ali spoznanje in zboljšanje človeškiga serca“. — Perva taka knjiga pa je sveto pismo, poslano nam iz nebes. To so od nekda radi prebirali in premišljevali verniki, posebno psalme in bukve novega zavéta s primerno razlago. V ta namen so skerbni dušni pastirji razlagovali jih in bodi si ustmeno bodi si pismeno razširjevali po mestu in po deželi. Med njimi je slovel J. Škrinar, znani slovenec Japelj-novega svetega pisma, na zadnje dekan v Gorjah. Ta je poslovenil in s kratkimi razlagami spisal „štiri evangeliste in grédne psalme“. Le-ti spisi so se posojevali, sim ter tje prepisovali tudi napačno. Po njegovi smerti jih dobí Metelko, sklene primerno poslovenjene in popravijene dati na svetlobo, ter prične z evangelijem svetega Matevža ravno tedaj, kadar je s starim zakonom jel o. Placid Javornik, češ da poleg bolj učene prestave za glavo mnogo lahko koristi bolj pobožna za sercé. Spiše pa delo v Bohoričici z naslovom:

k) Vir in izvirek vsih zveličanskih naukóv, to je: Razlaganje evangelija sv. Matevža I. Dél. Hodi za ménój. Mat. 8, 22. 9, 9. V Ljubljani. Natisnjeno per Rozalii Eger. 1849. 8^l. X. 278 str. Izdal in zal. Fr. Metelko.

„Klor te bukve kupi, pravi spredej v nekaki glasilki, bo imel narveči zaklad v svoji hiši, in če se po njih ravná, tudi v nebesih. De si jih tudi ubogi ložej omislíjo, smo jim prav nizko ceno postavili, akoravno njih notranja cena vse preseže. Ker smo pa pred Bogam vsi sromaki, je vsim rečeno: Ubogim se evangeli oznanuje.“ Mat. 11, 5.

In v predgovoru str. IX piše: „Pričujoče bukve so v to namenjene: lepe nauke, kateri so v svetim evangeliu za nekteri slab um prekratko povédani, bolj razložiti in zjasniti. Tukaj ni učeniga izlaganja beséd, tudi ne izlaganja skrivnost v svetim evangeliu zapopadenih v celi širjavi, ampak je le kratko izlaganje evangeliskih resnic v duhovnim pomenu, katero pomaga sveti evangeli, ki je kakor pismo iz nebes, premišljevati,

in obuditi v sercu svete misli, želje in nagibke. Tistim kristjanam, kateri per branji svetiga evangelija ne znajo nič prav misliti in le nekako dušno suhoto čutijo, s to izlago na pomoč priti, to je ves namen teh bukev. Ker vemo, de le pridno in pravo premišljevanje evangeliskih naukov človeka varuje dušne suhote, mu stori Jezusa bolj in bolj znana, pa tudi če dalje bolj lepiga, ljubeznjiviga, častitljiviga, in mu dela zmirej veči veselje do branja svetiga evangelija; tedaj si bomo perzadjali, če Bog hoče in srečo da, kmalo po tém tudi razlaganje še družih treh evangelistov na svetlobo dati“.

Ker pa je menda v novi službi svoji dobil preveč novega opravila, in ker so malo pozneje ljubljanski knez A. A. Wolf sklenili na svetlo spraviti celo sveto pismo s primernim razlaganjem, obljubljenih bukev ni bilo na dan. Rokopis Škrinarjev je po Metelkovi smerti izverševatelj njegove oporoke daroval slovenski Matici, ta pa ga je izročila potem Katoliški družbi za Kranjsko, ktera ga hrani sedaj v svoji knjigarni. Pač bi bilo dobro, ko bi kateri duhovnih učenikov vredil ta rokopis in pripravil na svetlobo. Kako radi in kako spridoma bi prebirali nekoliko razložene psalme in evangelije pobožni Slovenci!

Kakor Sercé — je tudi „Razlaganje evangelija sv. Matevža“ poklonil Metelko ranjkemu knezu Antonu Alojzju s priprostim pa kaj znamenitim pisemcem, v katerem med drugim po nemški piše n. pr.:

»Die Gabe zu schreiben, die ich an E. F. G. hochverehre, ist mir nicht zu Theil geworden, um so mehr muss ich den Höchstgütigen bitten, dass er meine Wenigkeiten segne . . .

Die Darreichung entschiedener Lehren, gegen welche der Verstand nichts einzuwenden hat, ist vorzüglich zur Zeit der allgemeinen Wühlerei, wie gegenwärtig, wo alles Positive mithin der Grund unserer heil. Religion und aller Wohlfahrt der Menschen gewaltsam erschüttert ist, dem Volke nothwendig; daher bin ich mit Dr. Wiery gegen alle Halbheiten, die anfangs zwar viel zu versprechen scheinen, aber immer mehr schaden als nützen, ganz einverstanden . . .

Kann ich Gottes Acker nicht bauen, so wünsche ich wenigstens guten Samen auszustreuen: der Herr gebe sein Gedeihen!«

V Bohoričici je spisal Metelko omenjeno „Razlaganje evangelija sv. Matevža“, in ker so Novice vzlasti bile zoper njegov pravopis, bi si mislil kdo, da je zoper Novice bil tudi on. Kaj še! Vidi se to nekoliko že iz tega, da je prijateljsko pojasnil koj v 3. listu 1849. l. pravo pisavo našega narodovskega imena. Ker je želéti, da bi se v pisanji svojega imena vjemali vsi, in ker še dan danes napačno pišejo nekteri: Slavjan, Slaven, slavenski itd. (gl. Jezičn. III. 1865.); naj se ponatisne oni spisek tudi tukaj. Glasí se tako-le:

Sloven ali Slovan,
pa ne Slavjan ali Slavijan.

»Kdo more po pameti misliti, de bi bili naši predniki ime svojiga naroda iz besede slava olikovali ali izpeljevali? Veliko bolj jim je bilo mar za mir

ko za slavo, kar nam njih zgodovina pové, in tudi že beseda bran očitno spričuje. Beseda vojska pomeni pri njih kardelo vojšakov, in vojsko so imenovali bran; in ta beseda nam razločno pokaže, de se niso vojskovali za slavo, ampak so se le branili. Smešno je terditi, de bi bil ta tako mirin in pameten narod v besedi svojiga imena, ko še v vojskovanji ne, na slavo mislil. Lahko si je pa misliti, de so le po besedi kakor druge tudi svoj narod imenovali: Latince so imenovali Vlahe, to pomeni pri njih, kar pri nas blebetavce, vlahvovati je pri njih blebetati, — Teytone pa Nemce, to je mutce, nem pomeni mutastiga; kdor pa je njih jezik govoril, jim je bil Sloven ali Slovan, to je z besedo, njim znano, obdarovan; slovo pomeni besedo, govor.

Pa tudi konec besede »Slavjan« je napčen: kadar se beseda z *v* končá in si jan natakne, se mora vselej *l* predstaviti, ki ga tukaj ni, postavim: Lancovljan itd. Lahko si je tudi misliti, de je Nemec po svoji šegi imé Slovan v »Slawe«, »Slawen« prekoval.

Kogar je pa Rusovski pravopis v napčno pisanje tega imena zapeljal, se bo te napčnosti lahko prepričal, če le v Rusovsko slovnico pogleda, kjer je pravi izrek Rusovskega *ja* ali *'a* povédan.

Tudi primki Souvan, ki jih je več v naši deželi, nam kažejo pravo imé našiga naroda, in *u* so še zmirej ohranili, de nam očitno pokažejo, od kod je to imé; pa še očitniši bi to pokazali, ko bi *u* pred *o* devali: Suovan, Slovan. Častiti gospodje Souvani mi ne bote zamerili, de vas tukaj očitno v misel vzamem!«

Metelko.

lz šole za šolo.

Vulkani ali ognjeniki. Vulkan se imenuje vsaka gora, ki je po predoru ali po razpokah z zemeljskim jedrom v zvézi. Predor ali razpoka je pot, po kateri vulkan bljuje razne izmečke, ali jih je že bljuval. Po tem se tedaj vulkani ločijo v žive ali mertve. Vulkani imajo kopičasto podobo, kakor kertine po travniku. Na verhu ima vsak vulkan kotel; na dnu kotla pa zijà žrelo, ki po mnogih spoklinah pelje do ognjenega jedra. Na vsej zemlji štejejo okoli 300 vulkanov. Naj več jih je blizo morja ali pa na otokih. Višji ko je vulkan, manjkrat bljuje. Pri kazni pri bljuvanji so pa sploh enake, naj je vulkan velik ali majhen, naj vsaki dan bljuje, ali le enkrat v stoletji. Preden vulkan začénja bljuvati, sliši se strašno bučanje in gromenje pod zemljo. Bljuvanje se začénja s tem, da se ves vulkan strese, in precej potem valí se iz njega vodeni hlap in drugi gazi. S tem, da se je vulkan stresel, je zadnje ovire v žrelu s pota spravil, in dereča ognjena tekočina (lava) se vzdiguje po žrelu. Vodeni sopar puhti iz kotla s toliko močjo, da vzdiguje pepel in kamenje, katero se je od zadnjega bljuvanja nabralo v kotlu, in ga daleč razsipa. Razbeljena reka ali lava se više in više vzdiguje, in vodeni sopari zbirajo se nad vulkanom v gostih belih oblakih, in lava se na njih lesketa. Včasi so ti oblaki tudi sivi ali črni, ako je veliko vulkanskega

pepela v njih. Neprenehoma švigajo bliski po teh oblakih, in grom se daleč razlega; dež lije iz oblakov in združen s pepelom, peskom in kamenjem, kar vulkan vedno meče iz sebe, dela se gosto blato, ta blatna reka valí se v dolino, ter se razprostira več milj daleč čez obdelano polje, čez vasi in mesta, in napravi neizrečeno veliko škode. Rimski mesti Herkulanium in Pompeji je leta 79 po Kr. zagrnila enaka blatna reka. Med tem ko blatna reka dere iz ognjenika, kuha se lava v kotlu, in više stopa po kanalu. Ko lava prikipí do verha, razliva se po hribu v dolíno, in vse opeče, karkoli zalega.

Pregovori in izreki. Ako ne teče, pa kaplje. Bogastvo človeku smerti ne odpravi. Boljša je žlica soka v miru, ko polna miza jedí v prepíru. Boljši je dober glas kot srebern pas. Brez potú ni medú. Brez belíča ni zlatíča. Boljša kratka sprava, kakor dolga pravda. Bodi še tako dragega, mimo čiste duše ni nič. Brez glave storjeno, gotovo skaženo. Bolje hranjeno jajce, kakor sneden vol. Bolje domá kakor na tujem. Bog nam ne pošílja tug in nadlog vselej zato, da bi nas ponižal, ampak dostikrat zato, da nas povzdigne. Bolezen gre z vozom v človeka, iz človeka po niti. Britke sape ne pozabi, ko te pomlad v svaté vabi. Bog oblači, Bog prevedri. Bog daje in jemlje. Bog plačuje in kaznuje, Boga ljubiti je naj lepša modrost. Brez zdravja ni bogastva. Brezovo olje zaceli razvade mladih dni. Besede mičejo, zgledi vlečejo. Blagi otroci so staršem častita podpora. Bogastvo iz odertije se nevadoma razbije. Beseda je naj lepši dar božji. Bolje bobova slama mimo praznih jasli. Bogat umerje, reveža pa Bog vzame. Cvetice lepó cvetó, pa vendar enkrat odcvetó. Čas je veter, ki pleve razpihava, in le zerno pušča. Čudna so pota božje previdnosti. Človek težko čaka boljših časov. Človek obrača, Bog oberne. Človek kaže v mladosti, kaj bo v starosti. Čas vse podorje. Čas vse v kozji rog vžene. Čič ne dá nič. Čista voda naj zdraviša pijača. Človeška omika ima korenine v pisavi. Dober prijatelj in star denar sta veliko vredna. Dobro drevo, rodi dober sad. Dokler sreča bo s teboj, imel boš prijatlov roj. Drevi utegne marsikaj drugače biti, kakor je bilo davi. Desetkrat oterni besedo na jeziku, preden jo izrečeš. Dokler človek živi, se ne izučí. Dan dan odrine, leto pa leto. Dobro se samo hvali. Denar ima polzek rep. Danes hudo navado lože premagaš, kakor jutri. Dobro delati je dobremu človeku vselej naj lepše veselje bilo in bode. Dobra misel je pol zdravja. En krivičen denar sné deset pravičnih. Govori malo, poslušaj rad. Gani se za dobro reč! Glej, da ti ne spodleti! Hišni prag, naj višja planina. Hitro začeto je dvakrat prieto. Hoja pravičnih je zarjini luči enaka. Iz sadú se drevo spozná. Iz mlada se tern ostrí. Jabelko ne pade daleč od drevesa. Jabelko je zjutraj zlato. Kdor materin jezik zaničuje, tudi matere ne spoštuje. Kolikor jezikov znaš, toliko človekov veljaš. Kdor

mater ne vboga, tepe ga nadloga. Kratko je veselih dni število. Kjer je veliko besedi, ne mine lahko brez greha. Kolikor glav, toliko misli. Kdor ubogim daruje, Bogu posojuje. Kdor sije, ta žanje. Kar na svetu živi vse kmet prerodi. Kerpek in terpež deržita pol sveta. Kar je črna zemlja dala, vzame črna zemlja spet. Kruh, sol jej; pravico govori! Kakor prišlo, tako prešlo. Kedar vesta dva, se še zarigljá; kedar vejo trije, vejo vsi ljudje. Ko dorastete, pridete v svet, spoznate zlo in dobro, zapeljevali bodo vas, pridete v skušnjava. Kdor hoče živeti in srečo imeti, naj dela veselo in moli naj vmes! Kakor se mu streže, tako mu kosa reže. Koder solnce teče, povsod se kruh peče. Kdor je zadovoljen, naj manj potrebuje. Kdor za ptuje prime, ob svoje pride. Kdor dolgo izbira, mu izbirek ostane. Kar sozidajo skerbni starši, razdenejo slabi otroci. Kdor zgodaj vstaja, mu kruha ostaja. Kakor se posojuje, tako se vračuje. Krivično blago pod streho in pa molj v zernji je enako. Kdor nima v glavi, mora imeti v petéh. Kdor noče z lepo, mora z gerdo. Kdor se za mladih dni ne potrudi, tega pred časom stradež pogrudi. Kdor prosi, zlata usta nosi; kedar vrača, herbet obrača. Kar se mlade dni zamudi, ne popravi se vse žive dni. Kar priprosiš, brez skerbi nosiš. Komarje bi koval, ko bi mu kdo podkve delal. Lepih pesem glas, seže v deveto vas. Lanovi Slovencem cekine nesó. Ljudje vsi bratje, bratje vsi naródi. Lenega čaka stergan rokav, palca beraška, prazen bokal. Lepota kmali docveti. Lenoba je gnjusoba. Lenoba je vragova mreža. Lenuha dan straši. Leža ne bogati. Laž in zvijača pogine. Lepo je vsakemu milo. Ljubezen proti svojemu rodu je vsaki stvari vcepljiva. Lakomnost je človeku velikrat v potrato. Materna beseda je jasno oglevalo vsakega ljudstva. Mladost živi brez vse skerbi; vsako nedolžno veselje radostno in popolno vživa, po veselji hrepení, in išče ga pri svoji enakosti; na njenem obličju je izobražen mir serca in up vsega dobrega; mladost pričakuje le srečne in vesele prihodnosti. Mladina brez rudečih lic, pomlad brez cvetic. Mladina je rada lahkomišelna, hitro pozabljena in velikrat prenagla. Mladina je naj lepši up domovine. Mehkužnost davi mladost in morí starost vsakega stanú in spola. Mera in vaga v nebesa pomaga. Mnogo psov zajéja smert. Majhen lonček hitro skipí. Med pravico in krivico ni srede. Modre besede o pravem času so zlata jabelka v srebernem torilu. Med cvetje se skrivajo tudi strupene kače. Mi smo od danes ko rosa travi. Mlad more, star mora umreti.

Književstvo.

Prišel je na svetlo: »Kratek pregled vesoljnega sveta in posebno naše zemlje«. Spisal in na svetlo dal Jož. Godina-Verdelski,

prostemu ljudstvu v poduk. Z obrisom obeh polovin zemeljske krogle. Cena 25 kr. V Terstu. Tisk avstr. Loyda. Ta knjižica prav umevno razlaga splošno zemljepisje, oziraje se tudi na domače razmere. Priporočamo to knjižico ljudskim učiteljem za se in za učiteljske knjižnice.

V Ljubljani pri Jož. Blazniku prišlo je na svetlo (in se dobiva pri M. Gerberji in drugih bukvarjih). »Popotvanje v sveto deželo, v Egipt, Fenicijo, Sirijo, na Libanon, v Carigrad in druge kraje«. Obhodil in popisal L. Jeran. Ponatis iz »Zgodnje Danice«. V tej 52 pol debeli knjige g. pisatelj s spretnim peresom popisuje svete in druge kraje svojega zanimivega popotovanja. Ta knjiga je tudi učitelju prav dober pomoček pri zemljepisnem nauku in sploh mikavno in spodbudno berilo za bolj odraščeno mladost posebno v ponavljajni ali nedeljski šoli.

Šolsko obzorje.

Iz Ljutomera. Učiteljsko društvo ljutomersko napravilo je 16. t. m. zbor pri sv. Križi poleg Ljutomera. Ta kraj se je izvolil za shodno zbirališče zavoljo tega, ker je bolj v sredini, kakor Ljutomer. Dopoldne ob desetih se nas je zbralo 12 učiteljev tega okraja. Kot poslušalci počastili so nas 3 udje krajnega šolskega sveta križkega in 2 kateheta. Pervosednik g. Kryl pozdravi zbor, ter razodeva svoje serčno veselje, da se je toliko odgojiteljev slovenske mladine tega zbora vdeležilo. Spodbuja in navdušuje učitelje k splošnemu obiskovanju vseh shodov, ktere letos še mislimo napraviti. Povdarja posebno namen ljutomerskega učit. društva, ker je prvo slovensko učit. društvo na Štajerskem. Konečno zakliče nam serčni »dobro došli«.

Na to nastopi g. Lapajne. On pravi, da je namen današnjega shoda ta, da se učitelji seznanimo z novo metrično mero, ktera se ima vpeljati l. 1876. Kdo namreč mora bolj in naj popred razumeti novo mero, kot ravno učitelj! Edinost v meri in vagi je potreba pri vseh narodih in državah. Prav natančno in določno razlaga dolgostno, kvadratno, kubično, posodno in vtežno mero. Priporoča knjigo »geometrija ali merstvo« (ker je v dodatku metrična mera prav umljivo razlagana) in g. Stegnarjeve table, ktere bodo v kratkem na svitlo prišle; tudi djansko pokaže vso metrično mero. Nasvetuje, naj bi se ta mera precej v šolo vpeljala, ker, ko bodo učenci iz šole izostali, bode jim precej vse znano, in staršem lahko računiti pomagajo.

Slednjič nastopi g. Kryl, in govori pol drugo uro o klimatografiji (podnebji). Prav radi smo poslušali tega učenega gospoda, in čas nam je prekmalo pretekel. Popoldne ob dveh bil je občen obed, pri katerem so sledili razni govori in napitnice, slišale so se tudi mične slovenske pesmi. Konečno so vsi učitelji sklenili napraviti tretji učiteljski zbor pri sv. Jurju. Solnce se je že globoko nagnilo, ko smo si še enkrat podali bratovske roke in se poslovili s serčnim: »Z Bogom«.

J. Meglič.

Iz kranjske goré. (Zborovanje učiteljev v radoliškem okraji.) 16. pr. m. imeli smo učitelji v Gradu posvetovanje. Predsedoval je g. M. Žolgar, c. kr. okrajni šolski nadzornik; kot zapisnikar bil je M. Zarnik. G. predsednik pozdravlja zbor, ter obžaluje, da ni vseh učiteljev pri shodu.

Res, malo navdušenosti od onih za tako lepo početje, ktero smo ta dan obravnavali. Dalje nas opominja gledati: a) na snago v šoli in pri učencih; b) na šolski red, sešebno kar se tiče šolskih zapisnikov; c) da se šolske zamude na tanko in vestno zapisujejo; pravi, da so pri nas vzroki zaradi zamud obilno različni, da naj se pred vsem učitelj prepriča o zamudah; d) pravi, da se toži o nerednih sejah krajnega šolskega sveta; o tem naj učitelj, ako je morda predsednik ali kaki drugi ud neveden, postavio razjasnuje in z resnimi besedami predstavlja, ter tudi zahteva, da se seje na tanko opravljajo; e) naj učitelj skerbí, da se pri vsaki šoli natančni popis vseh darovanih knjig sestavi; f) dalje naj mu bode dolžnost, dobre časopise, posebno »Tovarša« in »Vrteca« podpirati. Potem se je pristopilo k temu-le dnevnemu redu:

1. Kako naj se s pervenci ravna, da se v pisanji in branji z enakim vspehom učé?

2. Kako naj se ravna z berilnim gradivom v ponavljavni šoli?

3. Kaj in koliko se bo v prihodnjem šolskem letu učilo?

4. Volitev odbora za učiteljsko društvo radoliškega okraja.

5. Volitev odbora za okrajno učiteljsko knjižnico.

6. Kako bi se učiteljstvo vdeležilo dunajske razstave l. 1873?

O prvem vprašanji govori P. Gros, ter pravi, da je prvo potrebno, da učitelj pozná namen tega poduka. On naj učencem že prvi dan naznani, da bodo tudi pisali; to je otrokom ljubo, naj jim tudi dovoli že v začetku tablice v šolo nositi, s tem se veselje do učenja v otroških sercach bláži. Imeti mora tudi dobra sredstva k temu. Kar se teh tiče, priporoča se Fikseva knjiga (Handfibel) s černonarisanimi tablicami v pravi velikosti z belo pisanimi črtami in čerkami; te naj učenci po učiteljevem navodu na svoje tablice prepisujejo. Naj jim že v prvih dneh ukaže med čerte različne poteze pisati; dalje še le naj s pisanjem po abecedniku v tisti verstí napredujejo, kakor se v njem učijo.

Obsirnejše o tem govoril je J. Grebenec.

F. Stojec pravi, da sedanje stenske table ne zadostujejo namenu, ker so premajhno in prenatlačeno tiskane. V velikih šolskih sobah jih otroci težko ali celo nič ne razločujejo, ter oči koljejo. Naj bi se za naprej omislile drugače table, in sicer v tako primerni velikosti tiskane, da jih brez truda morejo otroci tudi v daljavi razločiti; naj bi za vsako znamenje bile posebne table, se ve da, kakor sedaj s pismenkami in tisnikami. O drugem vprašanji F. Stojec pravi, da sedajno berilo »Ponovilo« ne zadostuje, v njih je premalo raznega gradiva za nedeljsko šolo. Zato bi se moglo posebno berilo sestaviti, ktero bi obseglo kaj iz domačega življenja, kakor živinoreje, čebeloreje, sadjereje, pa tudi o natoroznanstvu, zemljepisji i. t. d.

G. predsednik pravi, da se mora pri otrocih moraličen čut bláziti, da otroci to, kar jih obdaja, vedo razločiti in tudi, kako eno ali drugo koristi. Ni dosti, da samo berejo, ampak učitelj naj, kolikor mogoče, prav po domače razlaga posamne sestavke, postavim, naj v kakej mičneji povestici to ali uno vmes vplete; naj še poslednje od njih zahteva, da vse to popisejo, da se zamore prepričati, na kaki stopnji vednosti že stojé.

O tretjem vprašanji pravi J. Grebenec, da to se je že določilo, da, dokler ne bodo več plačali, tudi ne bomo več učili.

G. predsednik predstavlja, da bi se za naprej v jezikovem uku več podučevalo. Je bilo po večini glasov sprejeto.

Kar se tiče telovadbe, pravi M. Zarnik, da se bode postavi zadostilo, naj učitelj po mogočnosti, kolikor more v primernem času podučnje. Tudi učimo na teden 1 uro sadjerejo in 1 uro petje.

Potem se je odbor za društvo volil; v odbor so bili voljeni: Tuma, Gros, Zarnik, Stojec, Ukmar, Žolgar. Za prvosednika je bil enoglasno voljen g. M. Žolgar; kot podpredsednik in blagajnik J. Ukmar, za zapisnikarja M. Zarnik. V odbor za biblioteko pa sledeči: J. Košmelj, zakristan in učitelj v Radolici kot predsednik, odborniki: F. Klinar, P. Gros, M. Zarnik, Št. Čampa.

O razstavi se je omenilo, da ni nič takega, kar bi se moglo vanjo poslati. Sklenilo se je, da od nas se bodo 3 ali 4 razstave vdeležili, ako bodo dobili prosto vožnjo, ali saj gotovo po bolj znižani ceni. Naloga jim bo, na tanko ogledati stvari, posebno, ki k šolstvu spadajo, ter potem svojim tovaršem sporočati.

In tako bila je seja dokončana. Potem smo šli k »Malnarju« obedovat. Med obedom poprime besedo F. Stojec, ter tovarše pozdravlja, jim današnji dan posebno v spomin kliče, ker se je ustanovilo »učiteljsko društvo«, in še pravi, da ravno k temu veselemu dnevu je g. J. Grebenec nam sestavil pesnico, koja se je potem prebrala, in tudi v harmoničnem glasu z veliko navdušenostjo pela. Tako je pretekel hitro čas, sošli smo se z veselim upanjem, da bode naše današnje posvetovanje obilen sad rodilo. Naposled si ne morem kaj, da bi ne grajal teh, kteri so se tako zaspane kazali, da niso prišli; res je, da nimamo denarja še za potrebo, vendar mislim, vsaki si lahko za taki čas nekaj novcev prihrani. Tovarši, kličite si večkrat v spomin besede: »V družbi je moč in napredek!« Pa saj bomo morda že prihodnje dobili stroške za popotvanje poverjene; prošnja se je že vložila za to.

Predragi »Tovarš«, bodi mi serčno pozdravljen!

Fr. Stojec.

Iz Ljubljane. V poslednji seji je deželni šolski svet sledečim duhovnim gospodom, ki marljivo skerbijo za poduk mladine na deželi in ondi, kjer ni moč redne ljudske šole napraviti, sami iz dobrega serca vzderžujejo šole za silo, za preteklo leto 1871. iz šolskega zaklada njihov trud povernil s 50 gold. Ti gospodje so: Mencinger Lovro iz Gola, Tavčar Ignacij v Želimljah, Ankerst Janez v Javoru, Gorišek France v Javorjih, Teran Janez v Zlatem polju (zdaj fajmošter v Štangi), Kuhelj Matija v Šmihelu pri Žužemberku, Petrič Blaž na Selih pri Dobernču, Volčič Janez v Podgradu (Maihau), Ramovž Jernej v spodnji Idriji (zdaj na Selu), Rus France v Rovtah (Gereuth). Marljivemu g. Keršicu pri sv. Katarini se izreče priznanje in za leto 1872. obljubi nagrada.

— Postava o predruženji plače deželnih šolskih nadzornikov. Po tej postavi, koja je poterjena po najvišem sklepu od 6. aprila t. l., in zadobi moč 1. julija t. l., se vsi deželni šolski nadzorniki razdelijo v dve polovici; ena dobiva letno plačo z 2700 gold., druga z 2100 gold. Deželni šolski nadzorniki na Dunaji in Terstu dobivajo verh plače še za stanovanje po 450 gold., vsi drugi po 300 gold. Stroški njihovega službenega potovanja se, kakor dosedaj, plačajo iz dotičnih pavšalov. — Vdove njihove dobivajo 500 gold. penzije.

— Postava o povračilu popotnine deželnih in okrajnih šolskih svetovalcev. Po najvišem sklepu od 19. aprila t. l. poterjena postava, ki zadobi veljavo 1. oktobra t. l., dobivajo deželni in okrajni šolski svetovalci, če so več kakor pol milje oddaljeni od uradnega mesta deželnega ali okrajnega svetstva, kedar potujejo v seje, iz deržavne blagajnice povračilo za stroške vožnje in živeža, ki ga po zaslišanji deželnega šolskega sveta odloči učni minister; vendar popotnina za eno miljo ne sme več znašati kakor 1 gold., stroški živeža pa vsacega pol dneva ne več kakor 1 gold. 50 kr. — Ta od-

ločba pa ne velja za okrajne šolske nadzornike in tiste ude, ki se pokličejo v seje pomnoženega šolskega sveta.

— Ljudske šole po goratih krajih na Francoskem. Nemsk časnik »Allg. Familienzeitung« je prinesel uni dan dve podobi, ki ste nas, kakor vsacega, kateremu je mar za ljudsko šolstvo, zelo zanimali. Ena teh slik nam kaže množico otrok, ki na gori, Jura imenovani, po snegu v šolo koračijo; vsak ima torbico opasano, v kateri ima bukve in kos kruha, pa še kakošno drugo jedilo za kosilo shranjeno, pod pazduho pa nese poleno za kurjavo šolske sobe, kajti učitelj nima s čem drugim kuriti kakor z dervi, ki mu jih otroci nanosijo, in zato mora vsak učenec in vsaka učenka pozimi poleno seboj prinesiti. — Druga slika nam kaže šolsko sobo. Borna sobica je — šola, ob enem pa tudi stanovanje učiteljevo. Sred sobe je široka miza z bralno in pisno opravo, okoli nje sedijo otroci na klopi; eni sedijo na drugi klopi pri peči. Učitelj, nekako kislega obraza, stoji za njimi pri postelji svoji; na desni je ognjišče z železno cevjo peči, kjer se jed kuha; v dveh kotih stojé polena pokonci, ktera učitelju donašajo otroci. Visoko na steni visi razpelo, nekatere table za nauk, na eni tabli pa v francoskem jeziku (menda občinski) ukaz za leto 1872., v katerem se bere, da učitelj te šole (v Quoisrettu) dobiva na mesec 38 frankov plače.

V popisu tema slikama pridjanem beremo, da ta šola je na francoski strani gore Jura. Prebivalci na planinah te gore, ki se deli švajcarsko in pa francosko stran, se živijo največ od živinoreje, mlekarstva in izdelovanja lesene (suhe) robe; na švajcarski strani pa so tudi jako marljivi obertniki, posebno urarji. Po več vasi skupaj vzdržuje eno šolo. Ker so vasi po hribu zelo raztresene, imajo otroci večidel daleč v šolo, ktero obiskujejo samo po zimi. Hoja v šolo jim je zelo težavna po snegu in ledu in o hudem viharji. Zjutraj se podajo v šolo, kjer čez poldne ostanejo, in od kodar se na večer podajo sópet domú. Al ker so ti planinarji zelo radovedni in ukaželjni, zato tudi otročiči v kljub težavni poti veseli koračijo v šolo in iz šole nazaj.

Kakor pa se imajo otroci gredé v šolo boriti z mnogimi težavami, tako tudi učitelji njihovi. Podoba šolskega poslopja, ktero smo gori popisali, kaže, kako revno stanovanje ima učitelj, in kako slaba je verh tega tudi plača njegova, namreč po 38 frankov na mesec dni. En frank po našem sedanjem denarji velja 40 kr., tedaj dobiva učitelj na mesec 15 gold. 20 kr., za 12 mesecev ali celo leto 182 gold. 40 kr.

In to na Francoskem, to je, v oni deržavi, ktera se ponaša, da stoji na vrhuncu civilizacije! —

Mi nikakor nismo tega članka napisali iz omenjenega časnika zato, da bi s tem izgovarjali slabo plačo naših učiteljev; »Novice« so že pred 20 leti in nepreghoma povdarjale potrebo, da se plača ljudskim učiteljem zboljša. Samo to smo hoteli s tem pokazati, da so tudi še druge dežele po svetu, kjer zdi-hujejo učitelji po boljši plači.

»Od tega, da to vemo, mi ne bomo siti« — nas utegne marsikak učitelj zavrniti. Da je to res, temu tudi mi priterdimo; — al »v nadlogah je tolažba, imeti španovijo« — pravi latinski pregovor, — teh nadlog pa mora tudi kmalu konec biti, to bo di naj tolažba vsem. (Is »Novic«.)

— **Za veliki jesenski učiteljski zbor** se je v odborovi seji slov. učiteljskega društva 19. preteč. m., o opravih posamesnih pododborov sostavil in odobril taki-le načert:

centralni odbor bode imel nalogo, da bode: 1) pripravil gradiva za razprave v zboru; 2) da bode sestavil pravilni red za zborovanje; 3) da bode opravljal in ravnal vse denarstvene zadeve; 4) da bode preskerboval vsa vabila k zboru in pozdrave pri zborovanji; 5) da bode skerbela za prostor pri zborovanji; 6) da bode poročal o zborovanji.

Odbor za razstavo bode: 1) vabil in sprejemal stvari v razstavo; 2) bode preskerbel prostor za razstavo; 3) bode stvari v razstavi razpolagal in varoval; 4) bode sestavil zapisnik vseh razstavljenih stvari, in bode o njih centralnemu odboru poročal.

Odbor za slovesnost bode: 1) skerbela za veselilni prostor in vnanji lišp; 2) bode vzajemno z centralnim odborom skerbela za zabavne predstave in bode o tem sestavil program; 3) bode skerbela za vse, kar spada k slovesnosti pri zborovanji.

Odbor za stanovanje bode skerbela: 1) vdeležavcem za znižano vožnjo ceno po železnici; 2) bode prihajoče vdeleževalce pričakoval in sprejemal; 3) bode, kolikor mogoče vdeležavcem preskerboval brez plačila ali saj cenó stanovanje o času zborovanja; 4) bode sestavil imenik vseh vdeleževalcev; 5) bode reševal vse pritožbe, ki bi izvirale pri prihodu, odhodu ali pri stanovanji.

Pododbori naj se ustanoví in za vsaki odbor med sabo volijo pervosednika, namestnika in dva rednika.

Sklenilo se je tudi, da vsak vdeleževalec učiteljskega zbora plača 50 kr. za vstopnico, s katero ima potem prost vhd v razstavo in k veselici, ki ji bode slov. uč. društvo napravilo.

Dalje se še določi, da naj se beseda pri učiteljskem zborovanji napravi na korist slov. učiteljskega društva.

Pri tej seji sklenilo se je tudi: 1) da naj odbor slov. učiteljskega društva deželni šolski svet prosi, da naj se vse izpraznjene učiteljske službe na Kranjskem razpisujejo v šolskem listu »Uč. Tovaršu«, in 2) da naj odbor slov. učiteljskega društva Kranjskim poslancem državnega zbora piše, da naj pri ministerstvu prosijo za hitro rešitev postave o pravnih razmerah ljudskih učiteljev na Kranjskem.

— 27. preteč. m. je I. mestna 4razredna ljudska šola obhajala svoj praznik. Ob 8. zjutraj imeli so učenci na Rožniku sv. mašo, za to mali zajuterk (pri katerem je bilo 50 ubogih pridnih učencev milodarno pogostovanih), in potem sprehod po Rožniku skozi gojzd nazaj v mesto. Ta šolska veselica odlikovala se je posebno s tem, da so se učencem zraven navadnih nedolžnih razveseljavanj napravile tudi znanstvene razprave, t. j. popisovanja iz prirodopisa in iz zemljepisja, in da se je posebno oziralo na to, da so otroci opazovali in občudovali lepo božjo naravo.

Prošnja. Ti-le gg. družniki slov. uč. društva še niso plačali letnine za l. 1870 in 1871 št.: 4, 8, 12, 14, 25, 29, 30, 31, 36, 41, 48, 52, 62, 69, 76, 77, 81, 84, 85, 86, 95, 99 in 107; za l. 1871 pa: 16, 21, 23, 33, 35, 37, 38, 44, 55, 56, 61, 63, 70, 71, 73, 74, 82, 83, 88, 89, 90, 91, 93, 98, 101, 122, 124, 126, 138, 141. Vse te družnike vljudno prosimo, da bi krali poravnali svoj dolg, ker društvo bode imelo sedaj mnogo stroškov.

Listnica. G. St. v. I.: Za A. P. v L. in knjižn. v I. nismo do sedaj še naročn. prejeli. Čital. v I. je plačala 1 gl. 30 kr.